

РЕПУБЛИКА
СРБИЈА
ИФ
94/2014

ПОВЕРЕНИК ЗА
ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ

бр. 07-00-98/2014-02 датум: 24. 7. 2014.

БОШЊАЧКО НАЦИОНАЛНО ВИЈЕЋЕ
Есад Џуџевић, председник

36300 НОВИ ПАЗАР
28. новембра б. б.

Поштовани господине Џуџевићу,

У прилогу Вам достављамо мишљење Поверенице за заштиту равноправности број 07-00-98/2014-02 од 27. јуна 2014. године, донето на основу Ваше притужбе против ОШ „Владимир Перовић Валтер“ у Пријепољу.

**ПОМОЋНИЦА ПОВЕРЕНИЦЕ ЗА
ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ**

Косана Бекер

РЕПУБЛИКА
СРБИЈА
ИФ
94/2014

ПОВЕРЕНИК ЗА
ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ

бр. 07-00-98/2014-02 датум: 27. 6. 2014.

МИШЉЕЊЕ

Бошњачко национално вијеће против Основне школе „Владимир Перовић Валтер“ у Пријепољу

1. ТОК ПОСТУПКА

1.1. Повереници за заштиту равноправности притужбом се 14. марта 2014. године обратило Бошњачко национално вијеће против ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољу. У притужби је наведено да ученицима бошњачке националности није дата могућност да се изјасне да ли желе да наставу похађају на босанском језику и да сада сви похађају наставу на српском језику.

1.2. Бошњачко национално вијеће је у притужби навело:

- да сматра да национална припадност ученика бошњачке националности представља основ дискриминације, јер је за ученике српске националности у истим образовно-васпитним установама настава на српском језику организована у складу са законом;
- да не постоји никакво разумно оправдање засновано на закону да се не организује настава на босанском језику за ученике бошњачке националности, јер организовање одељења за наставу на босанском језику не изискује додатне материјалне трошкове, нити проширење просторних и кадровских капацитета образовно-васпитних установа, што је доказано праксом основних и средњих школа у Новом Пазару, Сјеници и Тутину које су од 2. септембра 2013. године организовале наставу на босанском језику за све ученике чији су се родитељи изјаснили за такав модел наставе;
- да је Бошњачко национално вијеће са Министарством просвете, науке и технолошког развоја предузело низ мера у периоду од краја 2009. године до августа 2013. године, како би у школској 2013/2014 години у Новом Пазару, Тутину, Пријепољу и Сјеници отпочела настава на босанском језику за ученике чији су се родитељи изјаснили да желе да похађају наставу на босанском језику;
- да су у овим местима од 1. априла до краја августа 2013. године, образовно-васпитне установе спровеле анкету на којој су се родитељи ученика изјаснили о моделу наставе;

- да је припремна настава на босанском језику одржана у образовно-васпитним установама у Новом Пазару, Тутину и Сјеници у периоду од 21. фебруара до 7. јуна 2013. године;
- да је Министарство просвете, науке и технолошког развоја донело одговарајуће допуне правилника за наставу на босанском језику за основне школе и одобрило уџбенике за наставу на босанском језику у I и V разреду основне школе;
- да је министарство одобрило већину уџбеника за основне и средње школе које је штампала издавачка кућа „Klett“, као и увоз уџбеника из Босне и Херцеговине;
- да у ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољу није дата могућност родитељима и ученицима бошњачке националности да се изјасне о томе да ли желе да наставу похађају на босанском језику;
- да ученици бошњачке националности похађају наставу на српском језику;
- да је директор школе Милинко Милићевић сачинио белешку 11. јула 2013. године у којој је констатовао да је на огласну таблу школе истакао „обавештење о сертификарању“ и да се нико није јавио, а да анкетирање родитеља није спроведено јер министарство није дало никаква упутства о анкетирању.

1.3. У прилогу притужбе достављени су следећи докази: списак образовно-васпитних установа против којих је Бошњачко национално вијеће поднело притужбе Поверенику за заштиту равноправности; табеларни приказ резултата анкетирања родитеља о моделу наставе у школској 2013/2014 години у Новом Пазару, Тутину, Сјеници и Пријепољу; образац за анкетирање родитеља о моделу наставе у образовно-васпитним установама у Санџаку у школској 2013/2014 години; допис Основној школи „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољу број Р. бр.550-046/2013 од 3. јула 2013. године, број Р. б. 228-046/2013 од 1. априла 2013. године и службена белешка директора ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољу од 11. јуна 2013. године.

1.4. Повереница за заштиту равноправности спровела је поступак у циљу утврђивања правно релевантних чињеница и околности, а у складу са чл. 35. ст. 4. и чл. 37. ст. 2. Закона о забрани дискриминације¹, па је у току поступка прибављено изјашњење Милинка Мићовића, директора ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољу.

1.5. У изјашњењу директора ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољу је, између осталог, наведено:

- да је општина Пријепоље мултиетничка средина, да у њој живе грађани српске, муслиманске, бошњачке и других националности и да ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољу уписује све ученике без обзира на националност;
- да се настава у школи изводи на српском језику, у складу са наставним планом и програмом које прописује Министарство просвете, науке и технолошког развоја и у складу са прописима који регулишу област образовања. Школа поступа по налозима и препорукама надлежног министарства са којим се консултује око свих спорних ситуација и питања;
- да су представници Бошњачког националног вијећа донели анкетне листиће у школу почетком априла 2013. године и изјавили да се са анкетирањем сачека упутство Министарства просвете, науке и технолошког развоја;

¹ „Сл. гласник РС“, бр. 22/09

- да анкетни листићи које је припремило Бошњачко национално вијеће нису дати родитељима и ученицима јер су припремљени без сагласности надлежног министарства и јер нису у складу са уставом, али да на тај начин родитељима и ученицима „није онемогућено“ да се изјасне о језику на којем желе да се одвија настава; да се управи школе није обратио „ни један родитељ ученика бошњачке националности [...] са захтевом да жели да његово дете похађа наставу на босанском језику“;
- да школа редовно анкетира ученике о изборним предметима, да се на листи изборних предмета налази и Матерњи језик са елементима националне културе али „најчешће нема изјашњених ученика за овај предмет“;
- да се за слушање наставе из предмета Матерњи језик са елементима националне културе, у току школске године изјасни један или два ученика на нивоу школе и да школа у том случају поступа у складу са упутством министарства за формирање одељења и група, по којем група „не може имати мање од 15 ученика“;
- да се може закључити да је за увођење наставе на босанском језику заинтересовано једино Бошњачко национално вијеће, јер поступа без сагласности родитеља и ученика и да „нико нема право да се бори за права ученика, односно родитеља ако немају њихову сагласност“.

1.6. У прилогу изјашњења достављена је фотокопија спискова ученика о изјашњавању за изборне наставне предмете у ОШ „Владимир Перих Валтер“ у Пријеполу за ученике I и V разреда за школску 2013/2014 годину и фотокопија обрасца за анкетирање родитеља о моделу наставе у образовно-васпитним установама у Санџаку у школској 2013/2014 години.

2. ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ

2.1. Неспорно је да су представници Бошњачког националног вијећа посетили ОШ „Владимир Перих Валтер“ у Пријеполу почетком априла 2013. године и доставили обрасце за анкетирање родитеља о моделу наставе у школској 2013/2014 години.

2.2. Увидом у допис Бошњачког националног вијећа број Р. бр. 228-046/2013 од 1. априла 2013. године утврђено је да је Бошњачко национално вијеће обавестило ОШ „Владимир Перих Валтер“ у Пријеполу да надлежно министарство и Бошњачко национално вијеће желе да, у складу са законом, омогуће свим родитељима избор да ли желе да њихово дете похађа припремни предшколски програм на босанском или српском језику у наставној 2013/2014 години и доставило школи одређени број образаца за анкетирање родитеља о моделу наставе у предшколским установама у Санџаку у школској 2013/2014 години.

2.3. Увидом у образац за анкетирање родитеља о моделу наставе у образовно-васпитним установама у Санџаку у школској 2013/2014 години утврђено је да је образац двојезичан и намењен родитељима, да треба уписати податке о ученику, родитељима и школи, као и податак да ли ученик/ца жели да похађа наставу на босанском или српском језику.

2.4. Увидом у белешку директора школе Милинка Мићовића од 11. јуна 2013. године утврђено је да су представници Бошњачког националног вијећа посетили школу поводом „сертифицирања“ наставника и анкетања ученика. Наведено је да је на огласну таблу школе 11. јуна 2013. године истакнуто обавештење о „сертифицирању“ и да се нико од наставног особља није пријавио, као и да је, приликом предаје анкетних образаца, речено да се даље поступа по упутствима Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Школо и да анкетање није спроведено јер упутство није стигло.

2.5. Увидом у допис Бошњачког националног вијећа број Р. бр. 550-046/2013 од 3. јула 2013. године утврђено је да се Бошњачко национално вијеће обратило ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољу са напоменом да је школа обавезна да приликом усвајања школског програма уврсти Босански језик и књижевност као обавезни предмет и пропише да се образовно-васпитни рад у школи остварује и на босанском језику и латиничном писму.

2.6. Увидом у фотокопије спискова ученика о изјашњавању за изборне наставне предмете у ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољ за ученике I и V разреда за школску 2013/2014 годину утврђено је да се у пет одељења првог разреда, ни једно дете није изјаснило да жели да прати наставу из изборног предмета Матерњи језик са елементима националне културе, односно да се у седам одељења четвртог разреда, двоје деце изјаснило да жели да прати наставу из изборног предмета Матерњи језик са елементима националне културе у петом разреду.

3. МОТИВИ И РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ МИШЉЕЊА

3.1. Повереница за заштиту равноправности, приликом одлучивања у овом предмету, имала је у виду наводе из притужбе, изјашњење и антидискриминационе и друге домаће и међународне прописе.

Право на подношење притужбе

3.2. Повереница за заштиту равноправности ценила је навод из изјашњења да Бошњачко национално вијеће није овлашћено да подноси притужбу због дискриминације ученика бошњачке националности без сагласности ученика и родитеља. Пре свега, треба констатовати да је притужба поднета због дискриминације ученика бошњачке националности приликом остваривања мањинских права. Законом о забрани дискриминације прописано да притужбу Поверенику за заштиту равноправности може поднети лице које сматра да је претрпело дискриминацију, а у име и уз сагласност лица чије је право повређено, притужбу може поднети организација која се бави заштитом људских права или друго лице. Одредбом члана 15. став 3. Пословника о раду² прописано је да у случају дискриминације групе лица организација која се бави заштитом људских права може поднети притужбу у своје име, без сагласности лица које је претрпело дискриминацију. Одредбама Закона о националним саветима националних мањина³ прописано је да припадници националних мањина у Републици Србији могу да изаберу своје националне савете ради остваривања права на самоуправу у култури, образовању, обавештавању и службеној употреби језика и писма. Национални савет, између осталог, *представља националну мањину* и у области образовања, преко својих органа прати спровођење закона и прописа из области образовања и покреће поступак

² „Сл. гласник РС“, бр. 34/2011

³ „Сл. гласник РС“, бр. 72/2009 и 20/2014 – одлука УС

пред Заштитником грађана, покрајинским и локалним омбудсманом и другим надлежним органима, када процени да је дошло до повреде Уставом и законом гарантованих права и слобода припадника националних мањина⁴.

Сагласно наведеном, Повереница за заштиту равноправности констатује да Бошњачко национално вијеће притужбу није поднео у име индивидуално одређених ученика бошњачке националности, већ у своје име а у интересу садашњих и будућих ученика бошњачке националности који желе да похађају наставу у образовно-васпитним установама на матерњем језику. Стога је подносилац притужбе овлашћен да поднесе притужбу, у складу са чланом 35. став 1. Закона о забрани дискриминације.

Правни оквир

3.3. Повереник за заштиту равноправности је самосталан, независан и специјализован државни орган установљен Законом о забрани дискриминације са задатком да ради на сузбијању свих облика и видова дискриминације и остваривању равноправности у друштвеним односима. Надлежност Повереника за заштиту равноправности широко је одређена, у складу са међународним стандардима, како би се омогућило да делотворно и ефикасно остварује своју улогу. Једна од основних надлежности Повереника јесте да прима и разматра притужбе због дискриминације, даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима дискриминације и изриче законом утврђене мере. Поред тога, Повереник је овлашћен да предлаже поступак мирења, као и да покреће судске поступке за заштиту од дискриминације и подноси прекршајне пријаве због аката дискриминације прописаних антидискриминационим прописима. Повереник је, такође, овлашћен да упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације и да органима јавне власти препоручује мере за остваривање равноправности.⁵

3.4. Повереница за заштиту равноправности указује да је међународним и домаћим прописима одређено да је Република Србија у обавези да припадницима националних мањина омогући образовање и васпитање на свом језику или двојезичну наставу или изучавање језика националне мањине са елементима националне историје и културе.

3.5. Потврђивањем Оквирне конвенције Савета Европе за заштиту националних мањина⁶ Република Србија се обавезала да ствара потребне услове како би припадници националних мањина очували и развијали своју културу и сачували неопходне елементе свог идентитета, наиме, религију, језик, традиције и културно наслеђе (чл. 5), као и да предузме мере у области образовања и истраживања како би се неговала култура, језик и вера националних мањина и већине (чл. 12).

3.6. Устав Републике Србије⁷ забрањује сваку дискриминацију, непосредну или посредну, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичног или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости, психичког или физичког инвалидитета.⁸ Даље, Устав Републике Србије гарантује припадницима националних мањина, поред осталог и право

⁴ Чл. 2. и 10.

⁵ Члан 33. Закона о забрани дискриминације.

⁶ Закон о потврђивању оквирне конвенције за заштиту националних мањина ("Сл. лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 6/98).

⁷ „Службени гласник РС“, бр. 98/06

⁸ Члан 21. Устава РС

на школовање на свом језику у државним установама и установама аутономних покрајина.⁹

3.7. Уставна забрана дискриминације ближе је разрађена Законом о забрани дискриминације, тако што је дискриминација дефинисана као свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу и чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима. Одредбама чл. 4. Закона о забрани дискриминације прописано је да су сви једнаки и уживају једнак положај и једнаку правну заштиту, без обзира на лична својства, те да је свако дужан да поштује начело једнакости, односно, забрану дискриминације. Непосредна дискриминација постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољнији положај,¹⁰ а посредна дискриминација постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства ставља у неповољнији положај актом, радњом или пропуштањем које је привидно засновано на начелу једнакости и забрани дискриминације, осим ако је то оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.¹¹

3.8. Законом о основама система образовања и васпитања забрањена је дискриминација,¹² односно, активности којима се угрожавају, омаловажавају, дискриминишу или издвајају лица, односно групе лица, по основу: расне, националне, етничке, језичке, верске или полне припадности, физичких и психичких својстава, сметњи у развоју и инвалидитета, здравственог стања, узраста, социјалног и културног порекла, имовног стања, односно политичког опредељења и подстицање или неспречавање таквих активности, као и по другим основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације. Овај закон прописује да је дискриминација лица или групе лица свако непосредно или посредно, на отворен или прикривен начин, искључивање или ограничавање права и слобода, неједнако поступање или пропуштање чињења, односно неоправдано прављење разлика повлађивањем или давањем првенства, док не сматра дискриминацијом посебне мере које су уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

3.9. Истим законом је прописано да се образовно-васпитни рад остварује на српском језику, да се за припаднике националне мањине образовно-васпитни рад остварује на матерњем језику и изузетно може да се остварује и двојезично или на српском језику, у складу са посебним законом¹³. Даље, одредбама члана 76. прописано је да се основно и средње образовање и васпитање, специјалистичко и мајсторско образовање и други облици стручног образовања остварују на основу школског програма, који се доноси на основу наставног плана и програма, односно програма одређених облика стручног образовања, а да школски програм, између осталог, садржи и језик на коме се остварује

⁹ Члан 79. Устава РС

¹⁰ Чл. 6. ЗЗД

¹¹ Чл. 7. ЗЗД

¹² Члан 44. ЗОСОВ („Сл. гласник РС“, бр. 72/09, 52/11 и 55/2013)

¹³ Члан 9.

програм, као и да школски програм доноси школски одбор, по правилу, сваке четврте године, у складу са наставним планом и програмом.

3.10. Законом о основном образовању и васпитању¹⁴ прописано је да се образовно-васпитни рад остварује на српском језику, а да се за припаднике националне мањине остварује и на језику и писму националне мањине, односно двојезично, ако се приликом уписа у први разред за то определи најмање 15 ученика. Даље, прописано је да школа може да остварује образовно-васпитни рад на језику и писму националне мањине, односно двојезично и за мање од 15 ученика уписаних у први разред, уз сагласност министарства надлежног за послове образовања, које даје сагласност по прибављеном мишљењу одговарајућег националног савета националне мањине. Такође, када се образовно-васпитни рад остварује на српском језику, за ученике припаднике националне мањине, организује се настава језика националне мањине са елементима националне културе.

3.11. Одредбама Закона о о заштити права и слобода националних мањина¹⁵ прописано је да припадници националних мањина имају право на васпитање и образовање на свом језику у институцијама предшколског, основног и средњег васпитања и образовања, да је држава дужна да створи услове за организовање образовања на језику националне мањине, а да је, док их не обезбеди, дужна да обезбеди двојезичну наставу или изучавање језика националне мањине са елементима националне историје и културе припадника националне мањине. Даље је прописано да се за остваривање овог права може прописати одређени минимални број ученика, с тим да тај број може бити мањи од минималног броја ученика који је законом прописан за обезбеђење одговарајућих облика наставе и образовања.

3.12. Стручним упутством о формирању одељења и начину финансирања у основним и средњим школама за школску 2013/2014 годину¹⁶ ближе је уређен начин формирања одељења и прописано је да се за припаднике националне мањине образовно-васпитни рад остварује на језику и писму националне мањине, односно, двојезично, ако се приликом уписа у први разред за то определи најмање 15 ученика, а да школа може да остварује образовно-васпитни рад на језику и писму националне мањине, односно, двојезично и за мање од 15 ученика, уз сагласност министарства надлежног за образовање.

Анализа навода притужбе и изјашњења са аспекта антидискриминационих прописа

3.13. Имајући у виду предмет ове притужбе, у конкретном случају потребно је утврдити да ли је ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријепољу извршила акт дискриминације ученика и ученица бошњачке националности пропуштањем да им омогући да се изјасне да ли желе да слушају наставу на босанском језику.

3.14. Повереница за заштиту равноправности разматрала је наводе из изјашњења да анкетирање ученика није извршено јер анкетни обрасци које је припремило Бошњачко национално вијеће нису припремљени уз сагласност надлежног министарства или школе. Овакав став није оправдан јер школа није обавезна да анкетира ученике на начин на који је то препоручио савет националне мањине, као ни на обрасцима које је савет доставио. Међутим, школа треба да утврди заинтересованост ученика и ученица за похађање

¹⁴ Члан 12. став 1, 2, 3. и 5 („Сл. гласник РС“, број 55/2013).

¹⁵ „Сл. лист СРЈ“, број 11/2002, „Сл. лист СЦГ“, број 1/2003 – Уставна повеља и „Сл. гласник РС“, број 72/2009 – други закон, члан 13. ст. 1, 2 и 3.

¹⁶ Стручно упутство Министарства просвете, науке и технолошког развоја, бр. 601-00-40/2013-15 од 27. јуна 2013. године

наставе на босанском језику, а начин на који ће спровести анкету није од пресудног значаја.

3.15. Повереница за заштиту равноправности је става да је школа, у конкретном случају, била дужна да испита заинтересованост ученика и ученица да слушају наставу на босанском језику и то из више разлога. Пре свега, школи се са захтевом за анкетирање обратио савет националне мањине, који је овлашћен да заступа интересе националне мањине. Та околност је довољна индиција да постоји извесно интересовање и жеља припадника бошњачке националности да се настава одвија на босанском језику. Поред тога, у наводима из изјашњења је истакнуто да се школа налази у мултиетничкој средини и да уписује све ученике без обзира којој националност, што је довољна претпоставка да у школи има ученика и ученица бошњачке националности који желе да похађају наставу на босанском језику. Право припадника националне мањина на образовање на матерњем језику омогућава ученицима припадницима одређене националне мањине да се, пре свега, изразе на матерњем језику, да упознају националну историју и културну баштину на матерњем језику, а доприноси и очувању националног идентитета мањине. Домаћим и међународним правом прописано је да је право на образовање на матерњем језику засновано на избору представника националне мањине. Стога је неопходно припадницима националне мањине омогућити да изразе свој став и школа је била дужна да испита заинтересованост ученика и родитеља да се организује настава на босанском језику, а не да паушално процењује да ли такво интересовање постоји.

3.16. Такође, наводи из изјашњења да се школи није обратио „ни један родитељ ученика бошњачке националности [...] са захтевом да жели да његово дете похађа наставу на босанском језику“ нису релевантни, ако се има у виду чињеница да се школи обратио савет националне мањине, што је требало да буде довољан показатељ да постоји извесно интересовање за похађање наставе на босанском језику.

3.17. У вези са наводима из изјашњења да је школа чекала даља упутства министарства о анкетирању ученика, Повереница најпре констатује да школа није доставила доказ да се обратила Министарству просвете, науке и технолошког развоја и затражила упутство како да поступа поводом анкетирања ученика и ученица о језику на којем желе да слушају наставу. Међутим, чак и у случају да се школа обратила министарству тражећи упутства, недобијање упутстава не би представљало оправдан разлог да се анкета не спроведе, имајући у виду законске прописе којима је регулисано образовање на језику националне мањине.

3.18. Анкетирање ученика и ученица школе не би, само по себи, значило да би се испунили прописани услови за организовање наставе на језику националне мањине, али с обзиром да се школа налази у вишенационалној средини, Повереница за заштиту равноправности је става да је школа била дужна да испита заинтересованост ученика/ца. Уколико би број заинтересованих ученика био најмање 15, образовно-васпитни рад се за припаднике националне мањине остварује на језику и писму националне мањине, односно двојезично. Уколико би број заинтересованих ученика био мањи од 15, школа има могућности да се обрати Министарству просвете са захтевом за давање сагласности за организовање наставе на босанском језику.

3.19. Што се тиче навода из изјашњења да се сваке године изјасни само један или два ученика на нивоу школе да желе да похађају наставу из предмета Матерњи језик са елементима националне културе, Повереница указује да ови наводи нису релевантни,

односно, да не представљају оправдање за неспровођење анкете међу ученицима. Наиме, околност да деца нису одабрала изучавање изборног предмета Босански језик са елементима националне културе не значи да не би одабрали да похађају наставу на матерњем језику.

3.20. Повереница за заштиту равноправности констатује да је, поред постојања доброг правног оквира и законом дефинисаних високих стандарда у заштити права и слобода припадника националних мањина, потребно унапредити положај националних мањина, а да поготово постоји потреба за већом доследношћу у примени и поштовању постојећег правног оквира. Наиме, право припадника националне мањине на образовање, у склопу са другим мањинским правима, помаже очувању националног идентитета и спречавању асимилације припадника националне мањине. Истовремено, процес образовања и васпитања носи потенцијал јачања међусобног поштовања и разумевања различитих заједница унутар једног друштва. Право очувања колективног идентитета помоћу образовања на језику мањине, мора да буде уравнотежено са потребом интегрисања и учешћа у широј државној заједници. Циљ образовања и васпитања јесте, поред стицање квалитетних знања и способности неопходних за лично остварење и активан рад и живот у заједници, поштовање равноправности, унапређивање толеранције и уважавање различитости.

3.21. На крају, потребно је скренути пажњу да је приликом анкете о моделу наставе у образовним установама потребно затражити мишљење детета, тј. ученика и ученица школе. Наиме, у анкетном обрасцу „*Образац за анкетирање родитеља о моделу наставе у образовно васпитним установама у Санџаку у школској 2013/2014*“, могућност да се изјасне имају само родитељи, а деца није пружена могућност да искажу своје мишљење. Повереница за заштиту равноправности указује да је међународним и домаћим прописима утврђено право детета да искаже своје мишљење у стварима која се тичу детета. У Општем коментару бр. 12 Конвенције о правима детета, Комитет за права детета је препоручио државама уговорницама да предузму радње како би деци створиле могућности да изразе своје мишљење и да се оно пажљиво размотри у сваком образовном окружењу, укључујући и образовне програме, али и изван школе, на локалном и националном нивоу о свим аспектима образовне политике, укључујући, између осталог и школске програме, методе поучавања и структуру школа. Комитет истиче да се у одлукама о преласку на следећи ниво школовања или избору предмета мора обезбедити право деце да искажу мишљење. Зато су образовне установе, као и национални савети у свом раду у области образовања и другим областима која се тичу деце, обавезни да поштују право детета да изрази мишљење и да оно буде пажљиво размотрено.

3.22. Сагледавајући све чињенице и околности, Повереница за заштиту равноправности је мишљења да је у конкретном случају ОШ „Владимир Перих Валтер, поступила дискриминаторно када је ученицима бошњачке националности ускратила могућност да се изјасне да ли желе да слушају наставу на босанском језику. Повереница са жаљењем констатује да у конкретном случају није могуће отклонити последице дискриминаторног поступања, имајући у виду чињеницу да је школска година завршена.

4. МИШЉЕЊЕ

Пропуштањем да анкетира ученике и ученице школе да ли желе да похађају наставу на босанском језику, ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријеполју прекршила је одредбе Закона о забрани дискриминације.

5. ПРЕПОРУКА

Повереница за заштиту равноправности препоручује ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријеполју и директору Милинку Мићовићу, као одговорном лицу да:

5.1. За школску 2014/2015 годину спроведу анкету међу ученицима/цама, како би се утврдило да ли постоји потребан број деце заинтересованих да наставу похађају на босанском језику.

5.2. Предузму све потребне мере из своје надлежности, како би се организовала настава на босанском језику, уколико резултати анкете покажу да постоји потребан број заинтересованих ученика/ца за похађање наставе на босанском језику.

5.3. Да убудуће, у оквиру обављања послова из своје надлежности, не крше антидискриминационе прописе.

Потребно је да ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријеполју обавести Повереницу за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема мишљења са препоруком.

Против овог мишљења са препоруком није допуштена жалба нити било које друго правно средство, јер се њиме не одлучује о правима и обавезама правних субјеката. Сагласно члану 40. Закона о забрани дискриминације, уколико ОШ „Владимир Перић Валтер“ у Пријеполју не поступи по препоруци у року од 30 дана, биће донето решење о изрицању мере опомене, против којег није допуштена жалба, а за случај да ово решење не спроведе, Повереница за заштиту равноправности може о томе обавестити јавност преко средстава јавног информисања и на други погодан начин.

Доставити:

- Бошњачко национално вијеће, Нови Пазар
- ОШ „Владимир Перић Валтер“, Пријеполје